

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
w Warszawie**

RWA-61-16/13/WJ

Warszawa, 18 grudnia 2014 r.

DECYZJA nr RWA-19/2014

- I.** Na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy, po przeprowadzeniu postępowania w sprawie podejrzenia stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przez Izabelę Lew prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą Izabela Lew "Epoca" w Poznaniu oraz Krystynę Holtzer prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą Krystyna Holtzer Wspólnik Spółki Cywilnej: Epoca, będących współnikami spółki cywilnej Epoca spółka cywilna

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

po uprawdopodobnieniu stosowania przez Izabelę Lew prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą Izabela Lew "Epoca" w Poznaniu oraz Krystynę Holtzer prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą Krystyna Holtzer Wspólnik Spółki Cywilnej: Epoca, będących współnikami spółki cywilnej Epoca spółka cywilna praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na:

1. zamieszczeniu we wzorcach umownych postanowień o treści:
 - a) „*Nasz sklep zastrzega sobie prawo do zmiany niniejszego regulaminu*”,
 - b) „*Warunkiem przyjęcia zwrotu jest odesłanie towaru (...) w oryginalnym opakowaniu (...)*”,
 - c) „*Koszty przesyłki zwracanego towaru pokrywa Klient. Gwarantujemy zwrot wartości produktu bez kosztów przesyłki (...) Nie przyjmujemy żadnych przesyłek wysłanych za pobraniem*”,

wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – *Kodeks postępowania cywilnego* (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r., poz. 101 ze zm.), co może stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt. 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*;

2. stosowaniu w zawieranych z konsumentami umowach postanowień o treści:
 - a) *„Wszelkie reklamacje rozpatrywane są najpóźniej w ciągu 21 dni roboczych”*,
 - b) *„Wszelkie reklamacje są rozpatrywane najpóźniej w ciągu 21 dni roboczych od ich wpłynięcia”*,
 - c) *„Reklamacja zostanie rozpatrzona w terminie 21 dni roboczych”*,
 - d) *„Wszelkie reklamacje rozpatrywane są w okresie 14 dni roboczych. W przypadku żądania Klienta dokonania naprawy lub wymiany w fabryce włoskiej reklamacje rozpatrywane są w okresie do 21 dni roboczych”*,

co może stanowić naruszenie art. 8 ust. 3 w zw. z art. 11 ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2002 r. nr 141, poz. 1176 ze zm.) i może stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

3. naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, poprzez nieinformowanie konsumentów w przypadku zawierania umów na odległość o prawie odstąpienia od umowy, wynikającym z art. 9 ust. 1 pkt 6 w związku z art. 7 ust 3 ustawy z dnia 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r., poz. 1225 ze zm.), co może stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

4. stosowaniu w zawieranych z konsumentami umowach postanowienia o treści:

„Warunkiem przyjęcia zwrotu jest odesłanie towaru w ciągu 10 dni od zakupu na adres siedziby firmy (...)”,

co może stanowić naruszenie art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny, co może stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

i po zobowiązaniu się przez Izabelę Lew prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą Izabela Lew "Epoca" w Poznaniu oraz Krystynę Holtzer prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą Krystyna Holtzer Wspólnik Spółki Cywilnej: Epoca, będących współnikami spółki cywilnej Epoca spółka cywilna do zaniechania tych działań poprzez:

- a) zaniechanie stosowania postanowień kwestionowanych w pkt I.1., I.2 i I.4;
- b) udzielanie konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji o przysługującym im prawie do odstąpienia od umowy zawieranej na odległość;

nakłada się na Izabelę Lew prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą Izabela Lew "Epoca" w Poznaniu oraz Krystynę Holtzer prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą Krystyna Holtzer Wspólnik Spółki Cywilnej: Epoca,

będących współnikami spółki cywilnej Epoca spółka cywilna obowiązek wykonania zobowiązania w terminie 2 (dwóch) tygodni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

II. Na podstawie art. 28 ust. 3 o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów :

nakłada się na Izabelę Lew prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą Izabela Lew "Epoca" w Poznaniu oraz Krystynę Holtzer prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą Krystyna Holtzer Wspólnik Spółki Cywilnej: Epoca, będących współnikami spółki cywilnej Epoca spółka cywilna obowiązek przedłożenia Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów sprawozdania z wykonania nałożonego zobowiązania poprzez przedstawienie dokumentów potwierdzających wykonanie zobowiązania w terminie 1 (jednego) miesiąca od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura UOKiK w Warszawie (dalej również: Prezes UOKiK, Prezes Urzędu) na podstawie analizy informacji zamieszczonych na stronie internetowej sklepu (www.marinofabiani.pl) prowadzonego przez Izabelę Lew prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą Izabela Lew "Epoca" w Poznaniu oraz Krystynę Holtzer prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą Krystyna Holtzer Wspólnik Spółki Cywilnej: Epoca, będących współnikami spółki cywilnej Epoca spółka cywilna (dalej: Przedsiębiorcy) uznał, iż zachodzi podejrzenie stosowania przez Przedsiębiorców praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.; dalej: u.o.k.i.k.).

W związku z powyższym Prezes UOKiK postanowieniem z dnia 5 listopada 2013 r. wszczął postępowanie w sprawie stosowania przez Przedsiębiorców praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na:

1. zamieszczeniu we wzorcach umownych postanowień o treści:
 - a) *„Nasz sklep zastrzega sobie prawo do zmiany niniejszego regulaminu”*,
 - b) *„Warunkiem przyjęcia zwrotu jest odesłanie towaru (...) w oryginalnym opakowaniu (...)”*,
 - c) *„Koszty przesyłki zwracanego towaru pokrywa Klient. Gwarantujemy zwrot wartości produktu bez kosztów przesyłki (...) Nie przyjmujemy żadnych przesyłek wysłanych za pobraniem”*,

wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 101 ze zm., dalej k.p.c.), co może stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której

mowa w art. 24 ust. 2 pkt. 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

2. stosowaniu w zawieranych z konsumentami umowach postanowień o treści:
 - a) *„Wszelkie reklamacje rozpatrywane są najpóźniej w ciągu 21 dni roboczych”*,
 - b) *„Wszelkie reklamacje są rozpatrywane najpóźniej w ciągu 21 dni roboczych od ich wpłynięcia”*,
 - c) *„Reklamacja zostanie rozpatrzona w terminie 21 dni roboczych”*,
 - d) *„Wszelkie reklamacje rozpatrywane są w okresie 14 dni roboczych. W przypadku żądania Klienta dokonania naprawy lub wymiany w fabryce włoskiej reklamacje rozpatrywane są w okresie do 21 dni roboczych”*,

co może stanowić naruszenie art. 8 ust. 3 w zw. z art. 11 ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2002 r. nr 141, poz. 1176 ze zm.) i może stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

3. naruszaniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, poprzez nieinformowanie konsumentów w przypadku zawierania umów na odległość o prawie odstąpienia od umowy, wynikającym z art. 9 ust. 1 pkt. 6 w związku z art. 7 ust 3 ustawy z dnia 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (Dz. U. z 2012 r., poz. 1225 ze zm.), co może stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

4. stosowaniu w zawieranych z konsumentami umowach postanowienia o treści:

„Warunkiem przyjęcia zwrotu jest odesłanie towaru w ciągu 10 dni od zakupu na adres siedziby firmy (...)”,

co może stanowić naruszenie art. 7 ust 3 ustawy z dnia 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny, co może stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W odpowiedzi na przedstawione zarzuty Przedsiębiorcy złożyli zobowiązanie do zaniechania stosowania zarzuczanych im praktyk. Do zobowiązania został załączony nowy wzorzec umowy, w którym to wzorcu:

- a) postanowienie o treści *„Nasz sklep zastrzega sobie prawo do zmiany niniejszego regulaminu”* zastąpione zostało postanowieniami *„EPOCA zastrzega sobie prawo do zmiany Regulaminu”* oraz *„W stosunku do umów sprzedaży zawartych przed zmianą Regulaminu, zastosowanie znajduje Regulamin w wersji obowiązującej w dacie zawarcia umowy”*;

- b) postanowienie o treści: „*Wszelkie reklamacje rozpatrywane są najpóźniej w ciągu 21 dni roboczych*”, **zastąpione zostało postanowieniem „Reklamacje rozpatrywane są w terminie 14 dni od dnia ich otrzymania”**.

W nowym wzorcu znalazły się także informacje o przysługującym konsumentom zawierającym umowy na odległość prawie do odstąpienia od umowy, w tym o terminie i sposobie skorzystania z powyższego uprawnienia.

Prezes UOKiK zawiadomił Przedsiębiorców o zakończeniu zbierania materiału dowodowego oraz o możliwości zapoznania się z aktami sprawy. Z powyższego uprawnienia Przedsiębiorcy nie skorzystali.

Prezes UOKiK ustalił następujący stan faktyczny:

Na podstawie zebranego materiału dowodowego Prezes UOKiK ustalił, iż przedsiębiorcy Izabela Lew oraz Krystyna Holtzer prowadzącą wspólnie działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej Epoca spółka cywilna.

Przedmiotem działalności prowadzonej przez wyżej wymienionych przedsiębiorców jest sprzedaż obuwia poprzez sieć sklepów stacjonarnych w Warszawie, Poznaniu, Wrocławiu i Katowicach oraz własny sklep internetowy pod adresem www.marinofabiani.pl. Zasady dokonywania zakupów na odległość uregulowane zostały we wzorcach umownych „Regulamin” oraz „Zwroty i Wymiana”. Przy zakupie na odległość klient otrzymuje także pismo potwierdzające szczegóły zamówienia, w tym rodzaj towaru, ilość, rozmiar, cenę, a także informacje odnośnie do reklamacji i zwrotów reklamacji. Przedsiębiorcy posługują się ponadto wzorcem umownym o nazwie „Zgłoszenie Reklamacyjne”.

W powyższych wzorcach Przedsiębiorcy zamieścili postanowienia o treści:

1. „*Nasz sklep zastrzega sobie prawo do zmiany niniejszego regulaminu*”;
2. „*Warunkiem przyjęcia zwrotu jest odesłanie towaru (...) w oryginalnym opakowaniu (...)*”;
3. „*Koszty przesyłki zwracanego towaru pokrywa Klient. Gwarantujemy zwrot wartości produktu bez kosztów przesyłki (...) Nie przyjmujemy żadnych przesyłek wysłanych za pobraniem*”;
4. „*Wszelkie reklamacje rozpatrywane są najpóźniej w ciągu 21 dni roboczych*”;
5. „*Wszelkie reklamacje są rozpatrywane najpóźniej w ciągu 21 dni roboczych od ich wpłynięcia*”;
6. „*Reklamacja zostanie rozpatrzona w terminie 21 dni roboczych*”;
7. „*Wszelkie reklamacje rozpatrywane są w okresie 14 dni roboczych. W przypadku żądania Klienta dokonania naprawy lub wymiany w fabryce włoskiej reklamacje rozpatrywane są w okresie do 21 dni roboczych*”;
8. „*Warunkiem przyjęcia zwrotu jest odesłanie towaru w ciągu 10 dni od zakupu na adres siedziby firmy (...)*”.

Prezes Urzędu ustalił również, że w rejestrze niedozwolonych postanowień umownych, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c., zamieszczone zostały następujące postanowienia:

- **pod numerem 4629:** „Sklep zastrzega sobie prawo do zmiany Regulaminu. Wszelkie zmiany Regulaminu obowiązują od daty opublikowania ich na stronie *artdecor.com.pl*”, uznane za niedozwolone wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej SOKiK) z dnia 28 grudnia 2012 r. (sygn. akt XVII AmC 2979/12) wpisane do rejestru w dniu 14 maja 2013 r.;
- **pod numerem 3158:** „Zwroty są akceptowane wyłącznie w oryginalnych opakowaniach (...)”, uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK z dnia 13 stycznia 2012 r. (sygn. akt XVII AmC 300/11) wpisane do rejestru w dniu 8 maja 2012 r.;
- **pod numerem 3497:** „Koszt przesyłki zwracanego lub reklamowanego towaru ponosi kupujący. Sklep nie przyjmuje żadnych przesyłek odsyłanych za pobraniem. Koszt odesłania towaru nie podlega zwrotowi”, uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK z dnia 22 maja 2012 r. (sygn. akt XVII AmC 464/12) wpisane do rejestru w dniu 6 sierpnia 2012 r.

Mając na uwadze zebrany materiał dowodowy, Prezes UOKiK zważył, co następuje:

Interes publiczny

Przepis art. 1 ust. 1 u.o.k.i.k. ogranicza zastosowanie jej przepisów wyłącznie do podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów przedsiębiorców konsumentów. Warunkiem koniecznym do uruchomienia instrumentów określonych w tej ustawie jest zatem zaistnienie takiego stanu faktycznego, w którym działania przedsiębiorców naruszają jej przepisy i jednocześnie stanowią zagrożenie dla interesu publicznego, bądź też naruszają ten interes.

Niniejsze postępowanie dotyczy podejrzenia stosowania przez Przedsiębiorców praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wymienionych w sentencji niniejszej decyzji.

Praktyki te mogą dotyczyć wszystkich potencjalnych klientów Przedsiębiorców, którzy chcieliby skorzystać z ich oferty. Uznać wobec tego należy, iż niniejsze postępowanie prowadzone jest w interesie publicznym.

Strona postępowania

Zakaz stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów określony w art. 24 ust. 1 u.o.k.i.k. dotyczy jedynie przedsiębiorców, a zatem stroną postępowania prowadzonego przed Prezesem UOKiK może być wyłącznie podmiot posiadający status przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Przepisy art. 4 pkt 1 u.o.k.i.k. w zw. z art. 4 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 672 ze zm.) definiują przedsiębiorcę jako osobę fizyczną, osobę prawną i jednostkę organizacyjną niebędącą osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonującą we własnym imieniu działalność gospodarczą – czyli zgodnie z art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej zarobkową działalność wytwórczą, budowlaną, handlową, usługową, a także zawodową, wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły – jak również mającą charakter zarobkowy.

Izabela Lew oraz Krystyna Holtzer prowadzą wspólnie działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej Epoca spółka cywilna.

Izabela Lew prowadzi działalność gospodarczą pod firmą Izabela Lew "Epoca" na podstawie wpisu do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej od 20 lipca 1999 r., zaś Krystyna Holzer pod firmą Krystyna Holzer Wspólnik Spółki Cywilnej: Epoca, na podstawie wpisu do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej od dnia 1 grudnia 2004 r. Przedmiotem działalności ww. przedsiębiorców, prowadzonej w formie spółki cywilnej, jest sprzedaż obuwia.

Mając na uwadze powyższe, należy uznać, iż działalność gospodarcza prowadzona przez Przedsiębiorców wypełnia kryteria definicji zawartej w art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, do której odsyła art. 4 pkt. 1 u.o.k.i.k. Jest to bowiem działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu, przez przedsiębiorców zorganizowanych w formie spółki cywilnej. Przedmiotowa działalność jest prowadzona w sposób ciągły i zorganizowany.

Nie ulega zatem wątpliwości, że Izabela Lew oraz Krystyna Holtzer posiadają status przedsiębiorców. Mając powyższe na uwadze, Prezes Urzędu stwierdził, że pierwsza przesłanka, niezbędna do stwierdzenia stosowania przez Przedsiębiorców praktyki wskazanej w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 u.o.k.i.k. została spełniona.

Uprawdopodobnienie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

Zgodnie z art. 28 ust. 1 u.o.k.i.k., jeżeli w toku postępowania przed Prezesem UOKiK w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione – na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu, o którym mowa w art. 100 ust. 1, lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania – że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24 u.o.k.i.k. i zobowiąże się on do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes UOKiK może w drodze decyzji nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań.

Analiza przepisu art. 28 ust. 1 u.o.k.i.k. pozwala jednoznacznie stwierdzić, że Prezes UOKiK może wydać powyższą decyzję w sytuacji łącznego spełnienia dwóch przesłanek:

- uprawdopodobnienia w trakcie postępowania w sprawach praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, iż przedsiębiorca stosuje niedozwoloną praktykę, o której mowa w art. 24 ww. ustawy,
- zobowiązania się przedsiębiorcy do podjęcia lub zaniechania działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom.

Uprawdopodobnienie oznacza, że na korzyść strony postępowania odstąpiono od udowodnienia określonych faktów na rzecz uprawdopodobnienia, że stosuje on praktykę określoną w art. 24 u.o.k.i.k.

Uprawdopodobnienia wymagają wszystkie przesłanki zakazu z art. 24 ust. 1 u.o.k.i.k. łącznie.

W świetle powyższego, stwierdzić należy, że do wydania decyzji zobowiązującej konieczne jest wystąpienie następujących przesłanek:

- **uprawdopodobnienie bezprawności działania przedsiębiorcy,**
- **uprawdopodobnienie naruszenia zbiorowego interesu konsumentów,**

- **złożenie zobowiązania przez przedsiębiorcę.**

Uprawdopodobnienie bezprawności działania przedsiębiorcy

Bezprawność, do której odwołał się ustawodawca, wprowadzając do ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów definicję praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, należy rozumieć jako sprzeczność z prawem lub dobrymi obyczajami.

1. Zarzut stosowania we wzorcach umownych postanowień wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone

W świetle przepisu art. 24 ust. 2 pkt. 1 u.o.k.i.k. za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uznaje się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c.

Należy podkreślić, że wykazanie, iż przedsiębiorca wprowadził do obrotu wzorzec umowy zawierający postanowienie o treści już wpisanej do ww. rejestru, stanowi wystarczającą przesłankę do stwierdzenia bezprawności działania tego przedsiębiorcy.

W przypadku stosowania postanowień umownych o bezprawności działania przedsiębiorcy przesądza bowiem rozszerzona skuteczność wyroku w sprawie o uznanie postanowień umownych za niedozwolone, co wynika z art. 479⁴³ k.p.c. Stosownie do art. 479⁴³ k.p.c., prawomocny wyrok, w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, ma skutek wobec osób trzecich od chwili wpisania postanowienia uznanego za niedozwolone, do rejestru prowadzonego przez Prezesa UOKiK. Konsekwencją umieszczenia postanowienia umownego w rejestrze jest to, że posłużenie się nim będzie miało skutek wprowadzenia do umowy elementu bezwzględnie przez prawo zakazanego. Wpis do rejestru niedozwolonych postanowień umownych oznacza, że od tego momentu, stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych, tj. stosowanych także przez innych przedsiębiorców, stosujących wobec konsumentów postanowienia o identycznej lub zbliżonej treści. Zgodnie ze stanowiskiem SOKiK wyrażonym w wyroku z dnia 25 maja 2005 r. (sygn. akt XVII Ama 46/04), dla uznania, iż określona klauzula jest niedozwolonym postanowieniem umownym wpisanym do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, wystarczy stwierdzenie, że mieści się ona w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru, i nie jest konieczna literalna zgodność porównywanych klauzul. Czynnikiem przesądzającym o podobieństwie dwóch klauzul powinien być zatem zamiar, cel, jakiemu ma służyć kwestionowane postanowienie. Jeśli cel utworzenia spornej klauzuli odpowiada celowi sformułowania klauzuli uznanej za niedozwoloną, oba zapisy można uznać za tożsame. Takie stanowisko zajął także Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06), stwierdzając, że: „(...) *praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów art. 23a uokik* [obecnie art. 24 – przyp. własny Prezesa UOKiK] *obejmuje również przypadki wprowadzania jedynie zmian kosmetycznych polegających na przedstawieniu wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej, co wpisana do rejestru (...)*”. Nie jest zatem konieczna dokładna, literalna identyczność klauzuli wpisanej do rejestru

i klauzuli z nią porównywanej i stąd niedozwolone będą także takie postanowienia wzorców umów, które mieszczą się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię.

Pkt 1. a)

We wzorcu umownym „Regulamin” znajduje się postanowienie o treści: „*Nasz sklep zastrzega sobie prawo do zmiany niniejszego regulaminu*”.

W ocenie Prezesa Urzędu ww. klauzula może być tożsama z niedozwoloną klauzulą umowną o treści: „*Sklep zastrzega sobie prawo do zmiany Regulaminu. Wszelkie zmiany Regulaminu obowiązują od daty opublikowania ich na stronie artdecor.com.pl*”, wpisaną do Rejestru niedozwolonych postanowień umownych pod numerem 4629 na podstawie wyroku SOKiK z dnia 28 grudnia 2012 r. (sygn. akt XVII AmC 2979/12).

Podobne postanowienia wzorców umowy, zastrzegające prawo do zmiany regulaminu, były przedmiotem również innych wpisów do Rejestru niedozwolonych postanowień umownych, tj.:

- „*Sprzedawca zastrzega sobie prawo do dokonania zmian w treści Regulaminu sklepu internetowego www.trefl.com w każdym czasie*” (wpis numer 4084, dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 21 września 2012 r., sygn. akt XVII AmC 3963/12),
- „*Właściciele perfumerii internetowej AnnaMaria.pl zastrzegają sobie możliwość zmiany regulaminu sklepu bez konieczności powiadamiania klientów*” (wpis numer 3336, dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 23 marca 2012 r., sygn. akt XVII AmC 3055/11).

Literalna treść postanowienia stosowanego przez Przedsiębiorców jest zbieżna z treścią powyższych postanowień wpisanych do rejestru niedozwolonych postanowień umownych. Postanowienie to może mieć ten sam cel i skutek jak powyższe postanowienia wpisane do ww. rejestru. W ocenie Prezesa Urzędu postanowienie stosowane przez Przedsiębiorców zastrzegające prawo do zmiany regulaminu, w przypadku, gdy umowa została zawarta, a nie została jeszcze wykonana, uprawnia kontrahenta konsumenta do jednostronnej zmiany umowy bez ważnej przyczyny wskazanej w tej umowie.

Pkt 1. b)

We wzorcu umownym „Zwroty i wymiana”, stosowanym przez Przedsiębiorców, znajduje się postanowienie o treści: „*Warunkiem przyjęcia zwrotu jest odesłanie towaru (...) w oryginalnym opakowaniu (...)*”.

W ocenie Prezesa Urzędu ww. klauzula może być tożsama z niedozwoloną klauzulą umowną o treści: „*Zwroty są akceptowane wyłącznie w oryginalnych opakowaniach (...)*”, wpisaną do Rejestru niedozwolonych postanowień umownych pod numerem 3158 na podstawie wyroku SOKiK z dnia 13 stycznia 2012 r. (sygn. akt XVII AmC 300/11).

Art. 7 ust. 3 ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów oraz odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny stanowi, że wraz ze złożeniem oświadczenia o odstąpieniu od umowy zawartej na odległość umowa jest uważana za niezawartą, a konsument jest zwolniony z wszelkich zobowiązań. To, co strony świadczyły, ulega zwrotowi w stanie niezmienionym, chyba że zmiana była konieczna w granicach zwykłego zarządu. Z powyższego wynika obowiązek zwrotu przez konsumenta towaru w stanie niezmienionym, jednakże nie wynika obowiązek zwrotu w oryginalnym

opakowaniu. Odstąpienie od umowy może wszak nastąpić po rozpakowaniu towaru przez konsumenta, a nawet po zniszczeniu opakowania. Konsument, chcąc odstąpić od umowy zawartej na odległość – na co przysługuje mu 10 dniowy termin – może już wyzbyć się opakowania, w którym towar otrzymał. W związku z treścią analizowanego postanowienia konsument może mieć błędne przekonanie, że od umowy odstąpić nie może, lub też poszukiwać opakowania tożsamego z oryginalnym, co może narazić go na nieuzasadnione koszty.

Pkt 1. c)

We wzorcu umownym „Zwroty i wymiana” znajduje się postanowienie o treści: „*Koszty przesyłki zwracanego towaru pokrywa Klient. Gwarantujemy zwrot wartości produktu bez kosztów przesyłki (...) Nie przyjmujemy żadnych przesyłek wysłanych za pobraniem*”.

W ocenie Prezesa Urzędu ww. klauzula może być tożsama z niedozwoloną klauzulą umowną o treści: „*Koszt przesyłki zwracanego lub reklamowanego towaru ponosi kupujący. Sklep nie przyjmuje żadnych przesyłek odsyłanych za pobraniem. Koszt odesłania towaru nie podlega zwrotowi*”, wpisana do Rejestru niedozwolonych postanowień umownych pod numerem 3497 na podstawie wyroku SOKiK z dnia 22 maja 2012 r. (sygn. akt XVII AmC 464/12).

Podobne postanowienia wzorców umowy, wyłączające możliwość odzyskania przez kupującego kosztów przesyłki, były przedmiotem również innych wpisów do Rejestru niedozwolonych postanowień umownych, tj.:

- *"Sklep gwarantuje zwrot kwoty równej cenie towaru w ciągu 7 dni od daty otrzymania towaru na wskazane przez klienta konto bankowe. Koszty dostawy oraz przesyłki zwrotnej nie podlegają zwrotowi"* (wpis numer 4002, dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 10 sierpnia 2012 r, sygn. akt XVII AmC 494/12);
- *"Gwarantujemy zwrot wartości produktu. Koszty dostawy i odesłania nie podlegają zwrotowi. W przypadku realizacji przesyłki na koszt sklepu ("Darmowa Przesyłka"), przysługuje prawo potrącenia kosztów poniesionych przez sklep od wartości zwracanego produktu przy wyliczeniu ostatecznej kwoty podlegającej zwrotowi"* (wpis numer 4152, dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 10 sierpnia 2012 r, sygn. akt XVII AmC 481/12).

Literalna treść postanowienia stosowanego przez Przedsiębiorców jest zbieżna z treścią powyższych postanowień wpisanych do rejestru niedozwolonych postanowień umownych. Postanowienie to może mieć ten sam cel i skutek jak powyższe postanowienia wpisane do ww. rejestru.

Prawo do odstąpienia od umowy zawartej na odległość wynika z art. 7 ust. 3 ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny. Wskazany przepis został wprowadzony do polskiego porządku prawnego w związku z implementacją dyrektywy 97/7/WE z dnia 20 maja 1997 r. w sprawie ochrony konsumentów w przypadku umów zawieranych na odległość (Dz. Urz. WE L 144 z 04.06.1997). Interpretacja tego przepisu wymaga zatem uwzględnienia celów ww. dyrektywy.

Art. 6 ust. 2 ww. dyrektywy stanowi, że konsument, który skorzystał z prawa do odstąpienia od umowy, nie może zostać obciążony żadnymi opłatami poza bezpośrednimi kosztami zwrotu towaru. Trybunał Sprawiedliwości UE w wyroku z dnia 15 kwietnia 2010 r. w sprawie C 511/08 wskazał, że należy szeroko rozumieć sformułowanie art. 6 ust. 2 zdanie

1 dyrektywy, mówiące o „płatnościach uiszczonych przez konsumenta”, jako obejmujące wszystkie świadczenia finansowe, które zostały dokonane przez konsumenta na rzecz dostawcy w ramach wykonywania umowy, włącznie z kosztami wysyłki towaru. Ponadto dyrektywa przewiduje, że konsumenta należy obciążać tylko bezpośrednimi kosztami przesyłki zwrotnej. Tym samym Trybunał Sprawiedliwości UE jednoznacznie stanął na stanowisku, że w przypadku odstąpienia konsumenta od umowy zawartej na odległość nie można go obciążać kosztami wysyłki towaru. W swojej argumentacji Trybunał Sprawiedliwości podkreślił, że *„Aby chronić konsumenta przed ryzykiem, wynikającym z faktu, iż przed zawarciem umowy kupna w obrocie zdalnym nie miał możliwości zobaczenia towaru, należy zwrócić mu koszty, które musiał ponieść na usługi dodatkowe wysyłającego, takie jak koszt wysyłki towaru, gdyż z chwilą odstąpienia od umowy stracił on zainteresowanie zamówionym towarem”*.

W razie skorzystania przez kupującego z prawa odstąpienia od umowy, przedsiębiorca zobowiązany jest więc do zwrócenia mu całej zapłaconej ceny bez obciążania go dodatkowymi kosztami. Konsumenta obciążają jedynie opłaty związane z bezpośrednimi kosztami zwrotu towarów. Nakładanie na konsumentów innych opłat w związku z odstąpieniem od umowy, w tym kosztów wysyłki towaru, naruszałoby istotę tej regulacji oraz zniechęcałoby konsumentów do korzystania z jej dobrodziejstw.

2. Zarzut stosowania we wzorcach umownych postanowień sprzecznych z ustawą o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego

Pkt 2. a), b), c) i d)

Bezprawność działań Przedsiębiorców wskazanych w pkt. 2 sentencji decyzji może wynikać z naruszenia art. 8 ust. 3 ustawy *o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego*. Zgodnie z treścią tego przepisu, jeżeli **sprzedawca**, który otrzymał od kupującego żądanie dotyczące niezgodności towaru konsumpcyjnego z umową, **nie ustosunkował się** do tego żądania w terminie 14 dni, uważa się, że uznał je za uzasadnione.

W literaturze i orzecznictwie wskazuje się, iż celem wyznaczenia przez ustawodawcę terminu do rozpatrzenia reklamacji ma być zdyscyplinowanie przedsiębiorcy w zakresie wyrażenia stanowiska odnośnie do zgłoszonej niezgodności z umową i żądania konsumenta co do sposobu doprowadzenia do stanu zgodności z umową. Nie jest dopuszczalne, aby przedsiębiorca wydłużał w jakikolwiek sposób powyższy termin czy też wskazywał go w sposób niedookreślony. Bezskuteczne upływanie powyższego terminu niesie za sobą skutek w postaci uznania roszczenia konsumenta, w związku z czym każde jego wydłużenie przez przedsiębiorcę powoduje pogorszenie sytuacji konsumenta. Z kolei zgodnie z art. 11 ustawy o sprzedaży konsumenckiej przedsiębiorca nie może wyłączyć ani ograniczyć w drodze umowy zawartej przed zawiadomieniem sprzedawcy o niezgodności towaru konsumpcyjnego z umowa uprawnień przyznanych konsumentom na mocy ww. ustawy.

Należy podkreślić, iż sprzedawca ma 14 dni na ustosunkowanie się do reklamacji, co nie oznacza że w razie uwzględnienia reklamacji musi w tym terminie dokonać naprawy lub wymiany towaru, zwłaszcza jeżeli – jak w przedmiotowej sprawie – wymaga to wysłania towaru za granicę. Informacja przekazywana przez Przedsiębiorcę jest zatem niezgodna z normą wynikającą ze wskazanego powyżej przepisu.

3. Zarzut naruszania obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji

Działanie Przedsiębiorców opisane w pkt 3 sentencji decyzji może mieć charakter bezprawny z uwagi na naruszenie treści art. 9 ust. 1 pkt 6 w związku z art. 7 ust 3 ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny. Zgodnie z art. 9 ust. 1 pkt 6 ww. ustawy przedsiębiorca powinien pouczyć konsumenta przy użyciu środka porozumiewania się na odległość, najpóźniej w chwili złożenia mu propozycji zawarcia umowy, o prawie odstąpienia od umowy w terminie dziesięciu dni, ze wskazaniem wyjątków, o których mowa w art. 10 ust. 3 tej ustawy.

Zgodnie z art. 9 ust. 2 ww. ustawy wskazane informacje powinny być sformułowane jednoznacznie, w sposób zrozumiały i łatwy do odczytania. Natomiast zgodnie z art. 9 ust. 3 tej ustawy przedsiębiorca jest obowiązany do potwierdzenia konsumentowi na piśmie tych informacji, najpóźniej w momencie rozpoczęcia spełniania świadczenia. Obowiązek ten nie dotyczy tylko jednorazowych świadczeń, które same są spełniane przy użyciu środków porozumiewania się na odległość i za które rachunek wystawia osoba fizyczna lub prawna, która w ramach swojego przedsiębiorstwa udostępnia co najmniej jeden środek porozumiewania się na odległość, dostępny dla konsumenta i przedsiębiorcy (operator środków porozumiewania się).

Postanowienia stosowane przez Przedsiębiorców ograniczają się do wskazania (w dodatku błędnie oznaczonego) terminu możliwości dokonania zwrotu towaru. Nie ma natomiast informacji o sposobie wykonywania tego prawa. W związku z tym działania Przedsiębiorców mogą naruszać art. 9 ust. 1 pkt 6 w związku z art. 7 ust 3. ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny, co może stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt. 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

4. Zarzut stosowania we wzorcach umownych postanowień sprzecznych z ustawą o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny

Bezprawność działania Przedsiębiorców wskazanego w pkt 4 sentencji decyzji może wynikać z naruszenia art. 7 ust. 3 ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny, zgodnie z którym zwrot towaru w przypadku odstąpienia konsumenta od umowy powinien nastąpić niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 14 dni. Tymczasem, Przedsiębiorcy posługują się postanowieniem o treści:

„Warunkiem przyjęcia zwrotu jest odesłanie towaru w ciągu 10 dni od zakupu na adres siedziby firmy (...)”.

Jednocześnie należy zaznaczyć, iż odstąpienie od umowy następuje już w momencie złożenia przedsiębiorcy oświadczenia konsumenta o chęci odstąpienia od umowy. Odesłanie towaru jest więc jedynie konsekwencją tych działań. Oznacza to, iż przedsiębiorca nie może, powołując się na opóźnienie w wysyłce towaru, negować faktu skutecznego odstąpienia od zawartej umowy, jeżeli oświadczenie konsumenta zostało nadane w terminie 10 dni od odebrania towaru.

Mając na uwadze powyższe należy stwierdzić, iż posługiwanie się zakwestionowanym postanowieniem może stanowić naruszenie art. 7 ust. 3 ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny, co może stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt. 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Uprawdopodobnienie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów formułuje definicję negatywną pojęcia zbiorowego interesu konsumentów, stwierdzając w art. 24 ust. 3 u.o.k.i.k., że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. W świetle art. 1 ust. 1 ww. ustawy należy przyjąć, że ze zbiorowymi interesami konsumentów mamy do czynienia wówczas, gdy działania przedsiębiorcy są powszechne i mogą dotknąć każdego potencjalnego konsumenta będącego kontrahentem przedsiębiorcy. Przedmiotem ochrony nie są zatem interesy indywidualnego konsumenta lub grupy indywidualnych konsumentów, ale wszystkich – aktualnych lub potencjalnych – klientów traktowanych jako grupa uczestników rynku zasługująca na szczególną ochronę (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 lipca 2008 r., sygn. akt VI ACa 306/08).

Stanowisko to potwierdzone zostało również w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w uzasadnieniu wyroku z dnia 12 września 2003 r. (sygn. akt: I CKN 504/01) stwierdził, iż: „*nie jest zasadne uznawanie, że postępowanie z tytułu naruszenia ustawy antymonopolowej można wszczynać tylko wtedy, gdy zagrożone są interesy wielu odbiorców, a nie jest to możliwe w sytuacji, gdy pokrzywdzonym jest tylko jeden konsument. Wydawane orzeczenie ma bowiem wymiar znacznie szerszy, pełni także funkcję prewencyjną, służy bowiem ochronie także nieograniczonej liczby potencjalnych konsumentów*”.

W ocenie Prezesa UOKiK, praktyki zarzucane Przedsiębiorcom mogą dotyczyć wszystkich konsumentów chcących skorzystać z oferty Przedsiębiorców. Oznacza to *de facto*, że przedmiotowe praktyki mogą dotyczyć nieokreślonego z góry kręgu adresatów, a zatem mogą naruszać zbiorowy interes konsumentów.

W świetle powyższego, za uprawdopodobnione należy uznać naruszenie przez Przedsiębiorców zbiorowych interesów konsumentów.

Zobowiązanie Izabeli Lew i Krystyny Holtzer

Oprócz uprawdopodobnienia wyżej omówionych przesłanek warunkiem pozwalającym na wydanie decyzji zobowiązującej przez Prezesa UOKiK jest zobowiązanie się przedsiębiorcy do podjęcia lub zaniechania określonych działań. Zobowiązanie przedsiębiorcy stanowi jednostronny akt woli, który w sytuacji wydania decyzji na podstawie art. 28 ust. 1 u.o.k.i.k. staje się obowiązkiem prawnym¹.

Zobowiązanie może polegać na podjęciu działania bądź zaniechania, w zależności od tego, jaka postać zachowania przedsiębiorcy będzie niezbędna do zabezpieczenia interesów konsumentów.

W przedmiotowej sprawie, wobec faktu złożenia przez Przedsiębiorców zobowiązania do wprowadzenia zmian opisanych w punkcie I. a i b sentencji niniejszej decyzji, Prezes

¹ M. Sieradzka [w:] K.Kohutek, M.Sieradzka, *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*. Warszawa 2008, s. 681-682;

UOKiK uznał, iż zasadnym będzie przyjęcie zobowiązania Przedsiębiorców i wydanie decyzji na podstawie art. 28 u.o.k.i.k.

W ocenie Prezesa UOKiK, zobowiązanie przedstawione przez Przedsiębiorców zmierza do zapobieżenia naruszeniom zbiorowych interesów konsumentów i w sposób wystarczający zabezpieczy interesy konsumentów, stąd wniosek Przedsiębiorców o wydanie decyzji zobowiązującej należało uwzględnić.

W pkt I sentencji decyzji Prezes Urzędu nałożył zatem na Przedsiębiorców obowiązek wykonania przyjętego zobowiązania, zakreślając Przedsiębiorcom – stosownie do treści art. 28 ust. 2 u.o.k.i.k. – termin jego wykonania. Zdaniem Prezesa Urzędu, termin dwutygodniowy jest terminem wystarczającym do skutecznego wykonania wszystkich niezbędnych w tym celu czynności.

Wobec powyższego orzeczono jak w punkcie I sentencji decyzji.

Obowiązek składania informacji o stopniu realizacji zobowiązania.

Stosownie do art. 28 ust. 3 u.o.k.i.k. elementem obligatoryjnym decyzji zobowiązującej jest nałożenie przez Prezesa UOKiK na przedsiębiorcę obowiązku składania w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji zobowiązania, m.in. w formie sprawozdania z wykonania nałożonego zobowiązania. Nałożenie obowiązku sprawozdawczego zwalnia Prezesa UOKiK z konieczności monitorowania zachowań przedsiębiorcy², a pozwala skoncentrować się na efekcie końcowym realizacji zobowiązań, jakim jest sprawozdanie.

Przedsiębiorcy powinni zatem dokonać zmiany stosowanych wzorców umownych w sposób określony w pkt I sentencji decyzji, a następnie przedłożyć Prezesowi UOKiK dokumenty poświadczające wykonanie zobowiązania w tym zakresie.

Na złożenie sprawozdania z wykonania ww. czynności został Przedsiębiorcom określony termin 1 (jednego) miesiąca od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji. Wskazany termin jest, w ocenie Prezesa UOKiK, terminem wystarczającym do wykonania nałożonego obowiązku. Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w punkcie II sentencji decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. od niniejszej decyzji przysługuje stronie odwołanie, które wnosi się za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury w Warszawie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia.

Dyrektor
Delegatury UOKiK w Warszawie
Dorota Grudzień-Barbachowska
/podpis/

Otrzymują:

² D. Miąsik, [w:] T. Skoczny (red.), *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*. Warszawa 2009, s.1055.